

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Doktorský studijní program: Aplikovaná etika

Disertační práce: Etické problémy péče o umírající ve velké nemocnici

Autorka práce: Mgr. Věra Váňová

Vedoucí práce: Prof. PhDr. RNDr. Helena Haškovcová, CSc.

Oponentský posudek: doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.

Téma disertační práce je v současné době velmi aktuální. Přestože se o této problematice stále více hovoří zejména v souvislosti s podporou a rozvojem paliativní péče v České republice, je dosud mnoho oblastí, kterým je zapotřebí věnovat pozornost a to jak z hlediska teoretického poznání tak praxe. Péče o umírající ve velké nemocnici je nepochybně jednou z nich.

V úvodu disertace autorka velmi stručně nastiňuje téma své disertace a seznamuje čtenáře také velmi stručně s tím, jak práci koncipovala, jak a hlavně z jakých důvodů se rozhodla pozměnit původně zamýšlenou metodiku práce a podobně. To považuji za velmi užitečné pro další seznámení s prací.

První kapitola se zabývá problematikou umírání obecně, zaměřuje se na umírání ve vyšším věku a demografické změny, ke kterým v současné době dochází a které také modifikují složení skupiny lidí s nevléčitelnými a terminálními onemocněními. Charakterizují terminální deterioraci z onkologických příčin, z důvodu frailty, při demenci a jiných závažných syndromech. Zabývá se také otázkou místa, kde si lidé přejí umírat a kde umírají nejčastěji ve skutečnosti což jsou, jak je všeobecně známo, zejména instituce včetně nemocnic. V historickém ohlédnutí, jak danou část práce sama nazývá, se pak zabývá jednotlivými modely, domácím a institucionálním umíráním, a stručně je charakterizuje. Závěrečná část této úvodní teoretické části je pak zaměřena na potřeby nemocných a umírajících, jejich prožívání tohoto období, a diskutuje některé více či méně známé teoretické rámce, které se danou problematikou zabývají.

V úvodu k praktické části formuluje doktorandka cíl svého výzkumu následovně.: „Cílem předloženého výzkumu bylo vyhledat a popsat etické problémy, se kterými se setkávají sestry při péči o umírající pacienty, v kontextu prostředí, tj. ve fakultním (resp. velkém) nemocničním zařízení a konkrétních situacích. Výklad termínu „etický problém“ byl ponechán na respondentkách“. Dále seznamuje čtenáře se zvolenou metodikou práce. Po zralé úvaze a studiu literatury dospěla k závěru, že se soustředí

na kvalitativní šetření – rozhovory s pracovníky, sestrami na jednotlivých odděleních zkoumané velké městské nemocnice. Počínaje touto částí se paralelně prolínají záznamy rozhovorů s teoretickými východisky. Doktorandka tak nejprve charakterizuje jednotlivá prostředí a nemocniční oddělení, kde jednotliví respondenti pracují. Dále se stručně a opět s reflexí odpovědí jednotlivých probandů zabývá otázkami jako jsou Etický pohled na ochranu lidského života v souvislosti s kvalitou života, zde zdůrazňuje například problematiku bolesti. Další část je věnována etickému pohledu na dystanázii, dále na marnou léčbu, kde se zabývá některými situacemi, kdy tuto cestu lékaři volí. Další část se zabývá dle autorky etickým pohledem na rozdíl mezi ponecháním zemřít a eutanázií, kde opět diskutuje zjištění z rozhovorů v kontextu určité vybrané literatury. Obdobně tomu je v části o autonomii a informování pacienta, zabývá se přáním pacienta, přáním rodiny, komunikací a faktory, které ji usnadňují či naopak znesnadňují, kde uvádí například nadměrné množství dokumentace, nedostatek soukromí a podobně. V části o důstojnosti diskutuje opět zjištění z rozhovorů v kontextu vybrané literatury, obdobně tomu je i v kapitole Etický pohled na paliativní péči.

Závěrečnou část disertace tvoří kapitola zvaná „Výsledky studie s komentářem“. Tento název považuji za velmi výstižný, neboť se jedná spíše než o závěrečnou diskusi disertace o uvedení a sumarizaci výsledků a jejich komentování. Závěry nejsou překvapující, ale přesto je považuji za užitečné pro praxi a jako východisko pro další poznání.

Závěr: Autorka zpracovala svou práci nepochybně velmi pečlivě, dosti obsáhlý je také seznam literatury, ze které vycházela. Není mi však zřejmé, proč pominula některé zásadní materiály, kterým je například Průvodce lékařským rozhodováním v situacích na konci života (Rady Evropy), White Paper EAPC atd. Materiály získané z rozhovorů jsou nepochybně velmi cenné a zasloužily by si zevrubnější analýzu a diskusi v širším teoretickém kontextu.

Práci doporučuji k obhajobě.

Doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.

V Praze 9. května 2017

